כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת שמות ■ ח"י טבת ה'תשפ"ב ■ 22.12.2021 ■ גליון מס' 663

מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ

/ הרב דוד ברוורמן שליט"א, ערכים

הרב אילן ב. מפעיליה הנמרצים של ארגון "ערכים" בצפון , ערך ביקור בית אצל משפחה חילונית באחד מהיישובים בסביבה, הוא ניסה לשכנעם להירשם לסמינר. ניסיונות השכנוע עלו בתוהו. התברר שסיבת הסירוב נעוצה במילה אחת: כ ס ף... המחיר, למרות הסבסוד, היה יקר להם. לאחר מסע שכנועים הם הסכימו לשלם את מחצית הסכום. כשאת המחצית השנייה לקח על עצמו הרב ב. למחרת בסיום סדר הלימוד בכולל הוא התרים את חבריו האברכים. כולם רצו לתרום. וכדי לזכות את כולם לקח מכל אברך עשרים שקלים, ובכך הושלם הרישום של המשפחה לסמינר.

המשפחה אכן השתתפה בסמינר, הפנימה את המסרים, ובטיפול מסור של הרב ב. חזרה כל המשפחה בתשובה, עקרה ממקום מגוריה ועברה אל היישוב רכסים. אבי המשפחה, ר' יוסף, הפך להיות אברך בן עליה.

אלא שבכך לא תם הסיפור. לאחר כמה שנים התייצב ר' יוסף בפתח משרד ערכים בצפון, וביקש להצטרף לפעילות: "אתם הייתם שליחים של הקב"ה, ועשיתם עמדי חסד נצחי, יצאנו מאפילה לאורה, חייב אני כהכרת טובה להקב"ה, לעשות אותו דבר לאחי הטועים". ר' יוסף צורף לצוות הרישום לסמינרים.

מאז עברו כשלושים שנה, ר' יוסף עשה חייל במלאכתו, אחד מאנשי הצוות בדק לאחרונה במחשב כמה משפחות זכה ר' יוסף לרשום לסמינרים עד כה, התשובה הדהימה את כולם: שלושת אלפים ארבע מאות ארבעים ושמונה משפחות!!!

פרשת שמות עוסקת בהרחבה בתהליך גדילתו של רבן של ישראל, משה רבינו. בתיה בת פרעה שמשתה אותו מן היאור ואימצה אותו לבן, העניקה לו את השם "משה". בנימוק: "כי מן- המים מְשִׁיתִהוּ" שם זה נקבע לדורות, ואף לתורה עצמה קוראים "תורת משה" לדורי דורות.

מקשים בעלי התוספות, שהיה מן הראוי לה לקרוא למשה 'משוי' או 'נמשה', שהרי 'משה' פירושו מושה את האחר, בהווה, אולי גם בעתיד, אך כאן היא מציינת: "כי מן המים משיתיהו" על העבר!?

ואכן בבעלי התוספות כתוב שבתיה בת פרעה לא ידעה את שפת לשון הקודש והשם 'משה' טעות הוא. אולם הדבר תמוה, כי כיצד זה יתכן שהקב"ה הסכים עמה על השם הזה, המבוסס על טעות בשפת לשון הקודש?!

ובכלל יש להתבונן בתוכן עצם השם "משה", הרי למדונו חז"ל שנתנו לו למשה רבינו עשרה שמות המבטאים את מהותו וייחודיותו: כמו אביגדור , חבר, יקותיאל, טוביה, וכו. כאשר כל שם מסמל את אשר פעל משה רבינו בכלל ישראל.

אך נאמר בילקוט שמעוני: "עשרה שמות היו לו למשה... אמר לו הקב"ה למשה: חַיֶּיךָ- מכל שמות שיש לך, איני קוראך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה - "ותקרא שמו משה כי מן המים משיתיהו..." ומדוע?

במדרש רבה נכתב: "מכאן אתה למד שכרם של גומלי חסדים. אף-על-פי שהרבה שמות היו לו למשה לא נקבע לו שם בכל התורה אלא כמו שקראתו בתיה בת פרעה, ואף הקב"ה לא קראו בשם אחר. "

ועדיין יש לברר את פשרו של השם, שהרי ידועים הם דברי מדרש "שכל טוב" על דברי הפסוק בתהילים :" לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת ד' אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ (מ"ו ט') : אל תקרא שַמות, אלא שֵמות, שמו של אדם הוא- על מעשיו" ומכאן מתעצמת התמיהה, האם באמת השם משה הוא חסר תוכן ומשמעות ורק מפני כבודה של בתיה נתן לו שם זה לדורי דורות?!

רבי עובדיה ספורנו מבאר ביאור נפלא ובו מוסר השכל עצום : "ותקרא שמו משה"- ממלט ומושה

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

אין להתייאש כלל
ההיסטוריה היהודית חוזרת על עצמה, כך מסביר הרמב"ן [בראשית יב ו] את המאמר: "כל מה שאירע...
המשך בעמ' 3

מי שָׁמַךְ לאיש
פרשת לידת וגדילת משה רבינו, שזורה ב'אנשים'. המביאים בסופו של דבר, לגילויו של 'האיש משה...
המשך בעמ' 3

שו"ת חורף
נכנסתי לשירותים עם חבילת כדורים (תרופה) בכיס. האם מותר לשתות את הכדורים?...
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת

והשבת משמרתם...
רבי משה אהרן שטרן, המשגיח של ישיבת קמניץ, היה מספר מידי שנה...

ה"בעל תשובה" של האדמו"ר הזקן
בעיר זוראביץ שבפלך מוהילוב במדינת רוסיא היה בחור עילוי...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ *דוגמה מאלפת לחסד*
■ *פניו של רבנו שליט"א קרנו וזרחו ועיניו זלגו דמעות**
■ *סגולת אהבת הזולת*
■ *כל הבן הילוד היארה תשליכהו*
המשך בעמ' 8

סוד מרע ועשה טוב
"אל תקרב הלום של נעלך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא" מבאר רבינו...
המשך בעמ' 10

הצדיק רבי שלמה בן תמצות זי"ע
רבי שלמה בן תמצות ממראקש זצ"ל חי בזמנו של רבי יצחק דילויה זצ"ל. הוא נרצח על ידי ערבי שסחר...
המשך בעמ' 11

אחרים מצרה. "ותאמר כי מן המים משיתיהו" הטעם שקראתיו משה להורות שימלט את אחרים הוא, כי אמנם משיתיהו מן המים אחר שהיה מוטל בתוכם, וזה לא היה כי אם בגזירת עירין כדי שימלט הוא את אחרים"

יסוד זה רצתה בתיה להחדיר למשה כבר מקטנותו, כשקראה את שמו משה היא לא מציינת רק את הפעולה שעתה עמו בעבר, אלא היא בעיקר מציינת את הדרישה ממנו לעתיד, כאומרת לו: כמו שאני לא התעלמתי מבכייך שבקע מתוך התיבה, והושטתי את ידי להצילך, פרשתי חסותי עליך, גידלתיך, רוממתיך, כך עליך לעשות הכול להיות מושה אחרים מתוך מצוקתם! חייך הרי ניתנו לך במתנה בס"ד, וזאת בעקבות תשומת הלב שלי, ומכאן שעליך יש דרישה מיוחדת לעתיד למשות כל יהודי באשר הוא.

וביתר ביאור, משה רבינו נולד בדור שבו העם היהודי מעונה בפרך, דור שבו עוללים מושלכים אל היאור, דור של עבדות וקדרות. בדור הזה זכה משה להינצל מהתופת; משה גודל בבית מלכים, ובזמן שאחיו סובלים ומתענים- הוא מלא כל טוב ומתענג.

בתור ילד הוא גדל עם הידיעה שהוא זכה, בעוד שאחרים לא זכו. את עוצמת האחריות לדבר הוא שומע כאשר קוראים לו בשמו משה - הוא נקרא כך ע"י בת פרעה שמשתהו מן המים.

שמו מזכיר לו את הצלתו מטביעה במצולות. הקריאה "משה" מהדהדת באוזניו ואינה נותנת לו מנוח. כליותיו זועקות: "משה! ראה את אחיך... היכן אתה והיכן הם"?!

מתוך כך, משגודל משה, הדבר הראשון שהוא עושה - "ויצא אל אחיו וירא בסִבלותם". הוא מבין את עומק האחריות הרובצת על כתפיו. משה, שנמשה וניצל, הופך להיות המושה של אחיו, שמצילם.

מסופר על הרבי בעל התניא זי"ע שבביתו התגורר גם בנו ממלא מקומו רבי דובער זי"ע עם משפחתו. בנו נודע בכוח התרכזותו העמוקה ודביקות מאין כמותה. בעת לימודו או תפילתו לא היה מרגיש כלום מהמתרחש סביבתו.

פעם, בהיות רבי דובער שקוע בלימודו, ובקרן זווית בחדרו הייתה עריסה ובה בנו התינוק, נפל התינוק מתוך העריסה ופרץ בבכי, אך הוא לא הרגיש בדבר. אולם, אביו, אף שדירתו הייתה בקומה העליונה וגם הוא היה שקוע באותו שעה בלימודו, שמע את צעקת התינוק. הפסיק את לימודו וירד לחדרו של בנו, הרים את התינוק, טיפל בו הרגיעו והשכיבו בעריסה, ולא זז משם עד שראה את נכדו נינוח בשלווה. ועדיין לא הרגיש רבי דובער לא באביו ולא בבנו.

לאחר זמן ובשעת הכושר הוכיח אביו את בנו ואמר: " לא יתכן לו לאדם להיות כל כך שקוע באיזה ענין שהוא, ויהיה אפילו ענין הכי נעלה, עד שלא ישמע קול ילד יהודי בוכה בקרבתו או בסביבתו ואפילו בריחוק מקום. קול ילד יהודי בוכה צריך שיגיע לכל אחד ואחת ובאופן שיפסיק השומע מעניינו, יטפל בילד הבוכה ויעשה כל התלוי בו למלאות את החסר לילד".

אך עדיין צריך הסבר מדוע מדגישה בתיה: "כי מִן המים מְשִׁיתִהוּ" מדוע כה חשוב לציין בשמו את החילוץ וההוצאה הם דווקא ממים?

המהר"ל בגבורות השם (פרק י"ח) פותח בפנינו צוהר בעומק מושג 'המים' בתורה. (מתורגם) המים הם חומר חסר כל צורה, אין לו צורה ויזואלית או גיאומטרית, אחד מתכונותיו היא, שפול תבנית שלתוכה נשפכים, מקבלים המים את צורתה.

מלמדנו המהר"ל שאחד מן המאפיינים של מושגים רוחניים נעלים, הוא שיש להם 'צורה ייחודית' כלומר, הגדרה מהות מדויקים, אך בשונה ממנו החומר הגלם הפיזי אין בו צורה, אמנם יש לו צבע, ייחודיות, ומאפיינים שונים, אך אחרי הכול הוא חסר צורה , בידי הפסל והאמן לחקוק צורה בחומר ולקבוע את הייחודיות של כל פרט ופרט. המים מייצגים אפוא את ההפך הגמור לצורה ולייחודיות. הם חסרי צבע ולצורה לחלוטין, אין בהם כל ייחודיות, כך שהם מסמלים את שׂיא חוסר הצורה.

משה רבנו נחשב לבן אנוש שהגיע למדרגה הנעלה ביותר, לאישיות בעלת צורה המשמעותית ביותר עלי אדמות. כפי שכותב הרמב"ם (בפירוש המשנה סנהדרין פרק י) בעיקר השביעי משלושה עשר עיקרי אמונה: "שנאמין שהוא אביהן של כל הנביאים שקדמו לפניו והבאים אחריו, הכל הם למטה ממנו במעלה, והוא בחיר ה' מכל המין האנושי". לכן, אומר המהר"ל, משה מגלם באישיותו את הצורה הייחודית הנעלית ביותר, את האנטי תזה למים, שכן כאמור, המים מסמלים את החוסר הצורה.

בְּתיה בת פרעה הרגישה שהתינוק שבוכה כעת, עתיד גדול נכון לו, הוא הולך להיות "אבי הנביאים" שלא יקום עוד אחד כמותו: "אשר ידעו ד' פנים אל פנים", ומנין ידעה? מביא רש"י את דברי המדרש על לשון הפסוק: "ותפתח ותראהו" - את מי ראתה? הילד; זהו פשוטו. ומדרשו: שראתה עמו שכינה (שמות רבה; בבלי סוטה י"ב:). היא משתה מן המים את הצורה, גברה על געש המים והמית הגלים, סללה דרך איתנה ויציבה למנהיג היהודי הדגול ביותר.

בתוך כל החושך המצרי זוהרת דמותה של בְּתיה בת פרעה המלמדת מוסר השכל לכל יהודי באשר הוא, בכול מצב שהוא נמצא, גם בתקופה שרב הבלבול על הברור, והאור בקצה המנהרה מתקשה להאיר, תפקידו הוא להרים את הראש מעל גלי ומשברי החיים, להיות משוי מן המים למצוא את הצורה הייחודית לו, לפרוש כנפיים ולהביט אל העתיד, אל הפוטנציאל הטמון בו ולממשו. ובאותה מידה עליו להביט אל סביבתו להאזין לתינוקות והילדים ש-מאיזו סיבה שהיא "נפלו מעריסתם" נותקו מעריסתם היהודית, והם בוכים - בקול גדול או בקול חרישי, מתוך מצוקת נפשם, שהיא חלק אלוק' ממעל, וצמאה לדבר השם. עליו להרימם, לעודדם, לחזקם, ולהובילם אל חיק אביהם שבשמים.

אין להתייאש כלל

/ הרב יעקב הלוי פילבר

ההיסטוריה היהודית חוזרת על עצמה, כך מסביר הרמב"ן [בראשית יב ו] את המאמר: "כל מה שאירע לאבות סימן לבנים", שמאורעות האבות חוזרות על עצמם אצל הבנים, וכל סיפורי האבות באים ללמד על העתיד. הכלל הזה שאירועים היסטוריים חוזרים על עצמם שומעים אנו גם בדברי העתידה. וכך מבואר הדבר גם במדרש [במדב"ר פר' יא] על הפסוק: "דומה דודי לצבי - מה הצבי הזה נגלה וחוזר ונכסה כך גואל הראשון נגלה ונכסה, ר' ברכיה בשם רבי לוי אמר כגואל הראשון כך גואל האחרון הגואל הראשון זה משה נגלה להם וחזר ונכסה מהם . . . אף גואל האחרון נגלה להם וחוזר ונכסה להם". הגואל הראשון היה משה במצרים והגואל האחרון הוא משיח בן דוד. משה נולד במצרים בעת קשה כשמצבו של העם היה בכי רע, תחילתו של המשבר היה בכפיות הטובה ובבגידת השלטון המצרי בעם היהודי ככתוב: "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף". ופרש"י: "אשר לא ידע - עשה עצמו כאילו לא ידע". ולא די בכך אלא שהוסיפו שעבוד ועבודת הפרך על מנת לשבור את רוחו של העם, ומזימתם הצליחה עד שאפילו הגדולים שבהם נפלה רוחם והרימו ידיים, כמו עמרם שהיה מחשובי הקהל ומראשי שבט לוי, השבט שתפקידו במצרים היה לרומם את רוח העם, השבט שהיה נאמן לאמונה היהודית גם בשעה שכל העם נטש אותה, כמו שכתב הרמב"ם [הל' ע"ז פ"א ה"ג]: "מעולם לא עבד שבט לוי עבודה זרה" ובהלכות איסורי ביאה [פי"ג ה"ב] כתב הרמב"ם: "כל ישראל ביטלו ברית מילה במצרים חוץ משבט לוי". והנה עמרם שהיה מראשי השבט, שהיה צריך להיות דוגמא לכל העם, גם הוא נכנע למצוקות הזמן וברגע של חולשה סירב להמשיך קדימה והחל לפקפק בעתידו של העם היהודי, כמו שמובא בילקוט שמעוני (פר' שמות רמז קסה): "וילך איש מבית לוי - להיכן הלך? שהלך בעצת בתו. תנא עמרם גדול הדור היה כיון שראה שאמר פרעה: כל הבן הילוד, אמר לשווא אנו עמלים. עמד וגרש את אשתו עמדו כולן וגרשו את נשותיהן, א"ל בתו (מרים): אבא גזרתך קשה [משל פרעה], שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גוזר על הזכרים ועל הנקבות. פרעה לא גזר אלא בעוה"ז ואתה גזרת בעולם הזה ובעולם הבא. פרעה רשע הוא ספק מתקיימת גזרתו ספק אינה מתקיימת ואתה צדיק וגזרתך מתקיימת שנאמר: 'ותגזר אומר ויקם לך', עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולן והחזירו את נשותיהן". יש כאן לקח לדורות שבעתות משבר כאשר אצל ראשי הקהל ורבים מהציבור מתערערת הנחישות בצדקת הדרך, יכולה ילדה קטנה מלאה אמונה, באמת הפנימית היוקדת בקרבה, לחולל מהפיכה שתשיב את השפיות לחברה כולה.

משה היה הגואל הראשון ומלך המשיח הוא הגואל האחרון, גם המשיח אין דרך הופעתו סוגה בשושנים, המסלול הארוך של המשיח רצוף חתחתים, החל מבנותיו של לוט, דרך כניסתה של לאה למשפחת יעקב ואח"כ האירועים בשבט יהודה החל מיהודה ותמר, כך ברות ובועז וכך בדוד ובת שבע, והנה בעינים שלנו כל אחד מהשלבים הללו הוא מגונה ובלתי רצוי ואעפ"כ דווקא בדרך הזו נברא אורו של המשיח על ידי ההשגחה העליונה. אחד התכונות העיקריות להופעת אורו של משיח היא התכונה שלא להתייאש כלל, כמו שאנו רואים שאחר מכירתו של יוסף מספרת לנו התורה שיהודה הלך לישא אשה, ועל ההליכה הזו אומר המדרש [ב"ר פר' פה]: "'אנכי ידעתי את המחשבות' [(ירמיה כט יא] - שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקב"ה היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח". את המדרש הזה הסביר רבי שמחה בונים מפשיסחא שאמר: שכל אחד מהאחים ראה את עצמו אשם במכירת יוסף, ולתיקון המעוות בחרו להם את דרך התשובה המקובלת של שק ותענית, ורק יהודה שגם הוא ראה עצמו אשם במכירת יוסף הרגיש שבחטאו זה איבד את כל הזכויות שרכש בחייו עד כה, אבל ידע שגם ברגעים שאדם איבד את כל מה שהיה לו, גם אז אין להרים ידיים ולהתייאש, על כן החליט להתחיל הכול מחדש בקיום המצווה הראשונה בתורה והלך לשאת אישה. ודרך התיקון הזה שלא להיכנע אפילו לנפילה היותר גדולה היא גם דרכה של הגאולה, ועל כן אורו של משיח נברא דווקא מיהודה. מיהודה אנו לומדים שאין להתייאש ולהתקפל גם כשנמצאים במצבים הקשים ביותר אלא למרות כל הקשיים יש להמשיך לצעוד קדימה אל המטר.

מי שָׁמְךָ לאיש

/ הרב איתמר הרשקו

פרשת לידת וגדילת משה רבינו, שזורה ב'אנשים'. המביאים בסופו של דבר, לגילויו של 'האיש משה גדול'[1]. כשכל ישראל, יחד עם פרעה עבדיו וכל המצרים - מכירים בגדולת האיש משה.

כבר טרם לידתו, משמיעה לנו התורה על אביו - 'וילך איש'[2]. שהוא מלשון חשיבות[3]. שכן מעשיו משפיעים על כל ישראל. שבתחילה כשפירש מיוכבד אשתו, פרשו כולם מנשותיהן. ולאחר שהחזירה, שבו כולם לנשותיהן[4].

כיוון שראתה כן מרים, בתו הבכורה. היא הבינה שמבית שכזה,

המשפיע על כל ישראל - יוולד מושיען של ישראל[5]. ואכן הלקיחה החדשה שעשה עמרם ביוכבד, הביאה להוספת אור גדול בביתם - בלידת משה[6].

לאחר שגדל משה בבית פרעה, הוא יוצא לראות את אחיו. וכבר ביציאתו זו, הוא מבחין ב'איש מצרי'. כאשר אותו איש המצרי, מכה 'איש עברי מאחיו'[7]. אך משה לא מתרשם מהאיש המצרי, כי אם הוא דואג לאיש העברי. וזאת משום שמשה מתבונן במעשי האיש המצרי, החל מאירועי ליל אמש. אז נכנס האיש המצרי, לבית שלומית בת דברי[8]. ועיבר אותה ב'בן איש מצרי'[9]. וכל אותו היום, המשיך המצרי להתעלל באיש העברי.

משה לא יכל לשאת זאת. ולאחר שווידא שלא יצא כאן 'איש', שיתגייר בעתיד[10]. הוא הורג את האיש המצרי. במעשה הזה הופך משה ל'איש' שר ושופט. ראשית לכל הוא התגלה כ'שר' - ששם ליבו לצרת אנשיו. יחד עם זה שהתגלה גם כ'**שופט**' - כשדן את המצרי למיתה.

כיוון שיצא שמו, כמי שדואג לאחיו. למרות שלא גדל עמם, כל אותם השנים. החלו לקנאות בו, 'אנשים עברים נצים'. שהיו חלק מאותם שוטרי ישראל, ששמרו על כבוד אחיהם ואף הוכו על כך[11]. אך הם התקשו לראות כיצד עולה משה לגדולה, למרות שרק כעת הוא מופיע לפני העם. בעוד הם נשאו בעול, עד כה.

אך יחד עם זאת, הם ידעו להגדיר את תפקידו של משה. כמי שאמור להיות, שר ושופט את ישראל. למרות ששאלו אותו - 'מי שמך לאיש שר ושפט[12]'? בדרך של התרסה.

כיוון שמשה חשד בישראל, שהם בעלי לשון הרע[13]. גרם הדבר שנאלץ לצאת משה ממצרים, ולחפש את זיווגו על הבאר. יציאתו ממצרים בדרך זו, הביאה את בנות יתרו לומר - 'איש מצרי הצלינו[14]'. שכן לולי הרג משה את האיש המצרי. לא היה נאלץ לברוח מפרעה, ולא היה מושיע אותן על הבאר.

יתרו אביהן הבין את גדולת משה[15], ולכן שאל אותן למה עזבוהו. ועליהן לקרוא ל'איש'[16], כדי שישא את אחת מהן[17]. ואכן משה מתרצה לשבת 'את האיש'. ואף נשבע ליתרו, שלא יצא מארצו בלא רשותו[18].

לאחר שנולד למשה הבן הבכור - גרשם. ובכך מביע משה את היותו, גֵּר בארץ נכריה[19]. מגיע משה לרעות את צאן חותנו, בהר האלוקים. בדיוק כשם שיעשה לסוף שלושה חודשים, כשירעה את צאן מרעיתו של הקב"ה. ממצרים ועד לחורב, בהר האלוקים[20]. ושם נגלה אליו האלוקים, מתוך הסנה. כרמז לכך ששותף הוא עם ישראל בצרתם[21].

במעמד זה מנסה הקב"ה, להביא את משה לכלל הסכמה. לקחת על עצמו, את הוצאת ישראל ממצרים וגאולתם. וכאשר משה מנסה לחמוק מכך, בטענה שהוא 'לא איש דברים'. עונה לו הקב"ה - 'מי שם פה לאדם'[22]. שכל הוויתו של משה, נוצרה בידי הקב"ה. כבר מרגע הצלתו מחרב פרעה, ועד הגיעו למקום זה. ולא עוד זאת, אלא שמשה מקבל הבטחה מהקב"ה, שהוא יהיה עם פיהו ממש[23]. וכמו שאכן זוכה לכך משה, לסוף ארבעים שנה. כשהופך ל'איש דברים' המלמד את ישראל, את כל ספר דברים. והשכינה מדברת בכך, מתוך גרונו.

למרות כל זאת, לא גבה לבו של משה. והוא אף זוכה לקבל את התואר - 'והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה'[24]. כבר בשנה השנייה, לצאתם ממצרים. ובסוף ארבעים השנה, עולה משה ומתעלה עד לדרגת 'איש האלוקים'[25]. כשהוא מברך את כל ישראל, איש אשר כברכתו.

1 - שמות יא, ג
2 - שם ב, א
3 - כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות - רש"י במדבר יג, ג
4 - וילך איש מבית לוי להיכן הלך אמר רב יהודה בר זבינא שהלך בעצת בתו תנא עמרם גדול הדור היה כיון (שראה שאמר) פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו אמר לשוא אנו עמלין עמד וגירש את אשתו עמדו כולן וגירשו את נשותיהן אמרה לו בתו אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות פרעה לא גזר אלא בעוה"ז ואתה בעוה"ז ולעוה"ב פרעה הרשע ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת שנאמר (איוב כב, כח) ותגזר אומר ויקם לך עמד והחזיר את אשתו עמדו כולן והחזירו את נשותיהן - סוטה יב.
5 - ותקח מרים הנביאה אחות אהרן וגו' אחות אהרן ולא אחות משה אמר רב עמרם אמר רב ואמרי לה אמר רב נחמן אמר רב מלמד שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל וכיון שנולד משה נתמלא כל הבית כולה אור עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך - שם יג.
6 - וחכמים אומרים בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא וכתיב התם (בראשית א, ד) וירא אלהים את האור כי טוב (שמות ב, ב) - שם, יב.
7 - ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיוה - שמות ב, יא
8 - **מכה איש עברי** מלקהו ורודהו ובעלה של שלומית בת דברי היה ונתן עיניו בה ובלילה העמידו והוציאו מביתו והוא חזר ונכנס לבית ובא על אשתו כסבורה שהוא בעלה וחזר האיש לביתו והרגיש בדבר וכשראה אותו מצרי שהרגיש בדבר היה מכהו ורודהו כל היום - רש"י, שם
9 - **בן איש מצרי** הוא המצרי שהרגו משה - רש"י ויקרא כד, י
10 - **וירא כי אין איש** שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר - רש"י שמות ב, יב
11 - מכאן אתה למד, שהיו כשרים ומסרו עצמן על ישראל וסבלו מכות כדי להקל מעליהם, ולפיכך זכו לרוה"ק שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וגו', אמר הקדוש ברוך הוא הם לקו עליהם לפיכך יזכו לרוח הקודש ונתמנו נביאים עליהם, ויבואו שוטרי בני ישראל ויצעקו, תבן אין נתן לעבדיך, ויראו שוטרי בני ישראל אותם ברע לאמר - שמו"ר פרשה ה, כ
12 - שמות ב, יד
13 - **אכן נודע הדבר** כמשמעו ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך אבל רואה אני שהם ראויים לכך - רש"י שם, יד
14 - שמות שם, יט
15 - **למה זה עזבתן** הכיר בו שהוא מזרעו של יעקב שהמים עולים לקראתו - רש"י שם, כ
16 - ויאמר אל בנתיו ואין למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם - שמות שם, כ
17 - **ויאכל לחם** שמא ישא אחת מכם כד"א כי אם הלחם אשר הוא אוכל - רש"י, שם
18 - ומדרשו לשון אלה נשבע לו שלא יזוז ממדין כי אם ברשותו - שם, כא
19 - אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה - שמות יח, ג
20 - ושאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים - רש"י שם ג, יב
21 - **מתוך הסנה** ולא אילן אחר משום עמו אנכי בצרה - שם, ב
22 - שמות ד, יא- יב
23 - **ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם** אמר לו אם אין אתה איש דברים אל תחוש הלא אני בראתי כל פיות שבעולם ואני עשיתי אלם מי שחפצתי וחרש ועור ופקח לראייה ופקח לשמיעה ואם אני חפצתי שתהיה איש דברים תהיה כמו כן אלא לעשות בך נס אני חפץ בעת שתדבר שיהיו דבריך נכונים שאני אהיה עם פיך הדא הוא דכתיב ואנכי אהיה עם פיך - שמו"ר פרשה ג, סי' טו
24 - במדבר יב, ג
25 - דברים לג, א

שו"ת חורף

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

תרופה ששהתה בשירותים?

שאלה: נכנסתי לשירותים עם חבילת כדורים (תרופה) בכיס. האם מותר לשתות את הכדורים או להחמיר בנושא? יש לציין שלא מדובר בהפסד מרובה. תודה.

תשובה: אפשר להשתמש ללא חשש.

ראשית, מאכלים ששהו בבית הכיסא אינם אסורים באכילה אלא שיש בכך זהירות בעלמא שלא לאוכלם. כמו כן, לכאורה, די בעטיפה אחת. שתי עטיפות מצינו לגבי דבר שבקדושה, אבל לא ראיתי בזה משהו מפורש, ומכל מקום במקרה שלך היו שתי עטיפות!

מקורות: בעיקר דין מאכלים שהיו בבית הכיסא, עי' שו"ת שלמת חיים (ח"ג סי' ט) דאין ראוי לאוכלם משום "נקיות הדעת", ואינו איסור ממש, וכ"כ בס' טעמי המנהגים (דף יא קו"א סעי' כ) שמהר"ש מבעלז היה מקפיד שלא לאכול מאכלים שהיו בבית הכסא. אולם בס' ליקוטי מהרי"ח (דברים הנוהגים בסעודה) כתב בשם ס' שלמי ציבור, שרוח רעה של בית הכיסא אינה שורה אלא על האדם ולא על מאכלים, ולכך מותר לאכול מאכלים אלו, אלא שציין שמנהג העולם להקפיד על כך (וע"ע הקדמת ס' הזוהר י ע"ב, ושער מאמרי רשב"י פ' תצוה).

בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' סג) כתב, שבבית הכיסא שלנו יש להקל בזה בשעת הדחק, ובלבד שיהיה נקי מצואה ומכל דבר מזוהם. ועי' שו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' ב) בשם שו"ת ארץ צבי (סי' קי) בשם הג"ר מאיר אריק שהקל בזה לגבי שתיית מים בבית הכיסא שלנו. וביותר לפמש"נ בלחם משנה (הל' שביתת עשור פ"ג הל' ב), ואליה רבה (סי' א ס"ק ד) בשם דמשק אליעזר (חולין פ"ח סי' י אות כט), שאפשר, שבזמנינו בטלה רוח רעה. [הרב ירוחם ארלנגר שליט"א]

תגובות קוראים:

לא פשוט כלל לאכול מאכלים שהוכנסו לבית הכיסא (איני מדבר על מאכל עטוף אלא על הרישא שכתב כבודו במשפט הראשון בתשובה.)

מתוך פרוייקט הלכה יומית להרה"ג יעקוב ששון, נכד לגר"ע זצוק"ל: הגאון רבי חיים פלאג'י בשו"ת לב חיים (סימן סו) כתב, שאסור להכניס מאכלים לבית הכיסא, והביא ראיות לדבריו. וכן כתבו עוד מגדולי הפוסקים, והביאו ראיות לכך שאסור בהחלט להכניס מאכלים לבית הכיסא.

ומרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל כתב בעניין זה (שו"ת יביע אומר חלק שלישי סימן א), ומסקנת הדברים למעשה היא, שאסור להכניס מאכלים לבית הכיסא. ומי שמוכרח להכניס מאכל לבית הכיסא, ולמשל, מי שיש בכיסו סוכריה, ואין לו היכן להניח אותה, רשאי להיכנס איתה לבית הכיסא, כשהיא מכוסה בתוך כיס בגדו וכדומה, אבל לא כשהיא מגולה. ומיני מאכלים שהוכנסו לבית הכיסא ואינם מכוסים, אם אפשר לשטוף את המאכלים הללו שלוש פעמים במים, יש לעשות כן. ולמשל, מי שילדו נכנס לבית הכיסא ותפוח בידו, יש לשטוף את התפוח שלוש פעמים במים, ואז יוכלו לאכול ממנו. אבל אם מדובר במאכל שאי אפשר לשטוף אותו, אף על פי שיש מקלים בדבר ומתירים לאכול ממנו, מכל מקום המחמיר בזה תבוא עליו ברכת טוב.

תגובת רבני בית הוראה:

ודאי לכתחילה יש להימנע, אבל הראנו פנים רבות להקל בדיעבד. ובתרופה הדין קל יותר, כי מה שלא מצינו לא מצינו. ■

סיפור לשבת

והשבת משמרתם...

רבי משה אהרן שטרן, המשגיח של ישיבת קמניץ, היה מספר מידי שנה לתלמידיו את סיפורו האישי - כיצד כצעיר אמריקני הגיע לגור בארץ ישראל ללמוד תורה. בצעירותו, היה רבי משה אהרן תלמיד בישיבת 'תורה ודעת', וחלומו היה ללמוד בישיבות הנודעות באירופה, אולם היו אלו שנות מלחמה ובלתי אפשרי היה להגיע לאירופה. במקום זה חשב הנער לבוא לישיבה בא"י, אך הדבר לא היה פשוט כלל. באותם ימים מי שנסע לא"י, בד"כ נשאר לגור בה עד סוף ימיו. לשם כך היה צורך להשיג סרטיפיקט מהבריטים ששלטו באותן שנים

המשך בעמוד הבא...

בארץ, ואישרו אותן במשורה. מפלגת 'אגודת ישראל' הצליחה להשיג מספר מצומצם מאוד של סרטיפיקטים עבור בני היהדות החרדית, ונדמה היה שלמשה אהרן בן ה-18 אין סיכוי להגיע ארצה. הבחור הצעיר תאר את כיסופיו לנסוע לא"י בפני רבו רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל. רבו הסביר לו כי כל סרטיפיקט יכול לשמש אדם בודד או משפחה שלמה, "חבל להשתמש בסרטיפיקט יקר ולבזבזו על אדם אחד בלבד, בעוד שהוא יכול לשמש משפחה שלמה" - הסביר הרב. נראה היה שבכך הסתים העניין. לרבי משה אהרן היה קשר קרוב עם דודו, רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל. הוא היה מודע להשתוקקות האחיין להגיע לארץ הקדש. "נו" - שאלו, "מה קורה עם א"י?" הנער חזר באזני דודו על טענתו של רבי שרגא פייבל, ואמר כי לא נראה שיזכה לנסוע לארץ בזמן הקרוב. "זאת אומרת שאתה לא באמת רוצה לנסוע" - חרץ רבי חיים פנחס. "ודאי שאני רוצה לנסוע!" - מחה הנער. "אם באמת היית רוצה לנסוע" - השיב רבי חיים פנחס, "היית מזמין דרכון, אורז מזוודה ודואג לכל הסדורים הנחוצים. כך היית מראה להקב"ה שאתה באמת רוצה לנסוע! אבל אתה, כנראה עדיין לא מוכן לנסיעה באמת. לך להזמין דרכון ולארוז מזוודה, ואז תהיה מוכן לנסיעה". "תוך זמן קצר היו חפציי ארוזים, ואני הייתי מוכן להפליג לארץ. והנה, ברגע שסיימתי לעשות כדברי דודי, קרא לי לפתע רבי שרגא פייבל למשרדו ובישר לי כי מחר אצא באנייה לא"י". "מה קרה?" - ביררתי מופתע, "חשבתי שחבל להשתמש בסרטיפיקט לאדם בודד?" - "משפחה אחת היתה אמורה להשתמש בסרטיפיקט מחר" - הסביר הרב, "אבל אחד מבני המשפחה חלה, והמשפחה אינה יכולה להפליג. אם לא נמצא מישהו אחר שייסע במקומם, הסרטיפיקט היקר ילך לאיבוד. אני יודע שרצית לנסוע, ולכן בחרתי בך". כשמילותיו הנבואיות של דודו מצטלצלות באזניו, נפרד הנער מבני משפחתו, נטל את מזוודתו ויצא לניו יורק כדי להפליג ארצה. היתה זו האנייה הראשונה שהפליגה מארה"ב לא"י לאחר סיום מלחמת העולם השנייה. היו בה יהודים רבים, רובם לא שומרי מצוות. רב החובל הורה לצוות המטבח לייחד אגף כשר עבור הבודדים ששמרו על הלכות הכשרות. סיפקו להם פירות וירקות בשפע, והיה אפילו שוחט ששחט עבורם עופות. ההפלגה ערכה כשבועיים. לילה אחד, בשעת ערב מאוחרת ישבו רבי משה אהרן ונוסע נוסף על סיפון האנייה, שקועים בשיחת רעים. לפתע הבחינו השניים בכמה מלחים שנראים כערבים, פותחים בריקוד מקסים. הם הביטו מרותקים בריכוז המוחלט של הרוקדים, אולם התפעלותם הפכה לחרדה כאשר הודיע להם נוסע ישראלי אחר, שריקוד כזה מסמן בדרך כלל הכנה לטבח. רבי משה אהרן וחברו מיהרו לתא רב החובל, כדי להודיעו על סכנת החיים הנשקפת לנוסעים היהודיים. רב החובל שמע, והבטיח לעצור את הפוגרום המתוכנן. הוא ניגש לרוקדים ושאל אותם האם יש אמת במה ששמע - האם הם באמת מתכננים לעשות טבח בנוסעים שלא פשעו? המלחים לא הכחישו את האשמה, והסבירו את הסיבה למעשה שהם מתכננים: "זו האנייה הראשונה שמפליגה מחופי אמריקה ל'פלסטין'" - הם הסבירו, "אם היעד של האנייה הזו הוא נמל חיפה, מוכרח להתבצע על סיפונה טבח, כדי להביע מחאה על כך שהיהודים מנסים להקים מדינה בארצנו!". "מה אתם מנסים לומר?" - שאל רב החובל, שהבין שהם מוכנים למשא ומתן. "אם נעגון בנמל ערבי - למשל במצרים או סוריה - נסכים להימנע מהריגת הנוסעים היהודיים" - השיבו המלחים, "אבל אם נעגון בפלסטין, כפי התוכנית המקורית, נהיה חייבים לקום ולרצוח את היהוד". רב החובל חשש ממרד ומטבח, והודיע לנוסעיו שבמקום לעגון בנמל חיפה, היא תעגון בנמל אלכסנדריה, משם יוכלו הנוסעים להמשיך אל יעדם ברכבת. רצתה ההשגחה העליונה, והאנייה עגנה באלכסנדריה בעצם יום שבת. קבוצת היהודים שומרי המצוות הגיעו לרב החובל, והודיעו שבשום אופן לא יוכלו לרדת מהאנייה כעת. "אתם חייבים לרדת מהאנייה כולם, אין שום אפשרות להישאר באנייה". הוא לא אבה לשמוע את התנגדותם. וכשראה את סירובם לחלל את השבת, הורה לאנשיו להוריד את מזוודותיהם אל הנמל. הוא קיווה כי החשש לאבד את כל נכסיהם, יגרום להם להניח את מנהגיהם ה"מיושנים" ולרדת מספון האנייה, אך רבי משה אהרן ושאר הנוסעים הדתיים עמדו בניסיון ונשארו על סיפון האנייה, שם התפללו וסעדו את סעודות השבת באחד התאים. בשעה שפנו לכבש האנייה, הודיעו להם שרב החובל מבקש לראותם בתאו. "הפלגתי בכל רחבי העולם" - סיפר להם, "פגשתי אנשים מכל מוצא ולאום, ונוכחתי לראות שכשהדבר מגיע לארנק - אנשים מוותרים על כל הנוגע לדתם. ראיתי זאת אצל בני כל הדתות. רציתי לראות האם גם אתם, היהודים הדתיים, תתנהגו כך או שתצייתו לחוקי תורתכם גם במחיר הפסד טובתכם האישית. לכן הוריתי לאנשי להשליך את מזוודותיכם מהסיפון. הייתי בטוח שתמהרו לרדת בעקבות חפציכם, גם אם שבת היום. להפתעתי, לא כך קרה. התאוריה שפיתחתי במשך שנותיי הרבות בים, הופרכה לראשונה. אנשיי שמרו על מזוודותיכם לכל אורך השבת, ודאגו לשלומן". קבוצת היהודים נפרדה מרב החובל לשלום, ונסעה לתחנת הרכבת הקרובה, משם עלו לרכבת שהסיעה אותם ארצה ('ומתוק האור' – שמיטה / הרב חנניה צ'ולק שליט"א).

המשך בעמוד הבא...

ה"בעל תשובה" של האדמו"ר הזקן

מסיפורי המקובל והאיש הפלאי , רבי יצחק ברבי אשר אנשיל הוברמן זצ"ל
המכונה "הצדיק מרעננה", שביום י"ג טבת חל יום ההילולא שלו

בעיר זוראביץ שבפלך מוהילוב במדינת רוסיא היה בחור עילוי מפורסם, שכל הש"ס והפוסקים היו שגורים על פיו. לפתע עברה עליו רוח עיוועים, פרש מלימוד התורה והתחיל לעיין בספרים חיצוניים עד שנכנסה בו מינות. אביו שהיה ירא-שמים גדול הוכיח למוסר אזנו, אך כל תוכחותיו היו לריק ונפלו על אזניים ערלות.

פעם אחת בא לאביו בחצות הלילה ואמר לו, שהגיע למסקנה שמדינת רוסיא היא הטיפשית שבארצות, פלך מוהילוב הוא הטיפשי שברוסיא, העיר זוראביץ היא הטפשית שבפלך מוהילוב, בית אביו הוא הטיפשי שבעיר, ואביו הוא הטיפש שבבית. לכן עוזב הוא את משפחתו והולך לאשר ישר בעיניו. יצא את הבית ולא שב אליו עוד, כי המשכילים שלחוהו על חשבונם לברלין, שם למד באוניברסיטאות שונות עד שנשתלם בכל החכמות, כי מוחו היה מעולה ביותר.

כעבור חמש שנים חיבר שני ספרים, האחד לברר את כל החולאים העלולים בכל אבר ואבר, גורמי המחלות, אופני הזהירות מפניהם ואופן רפואתם; והשני, בחוכמת החשבון וההנדסה. הראה הצעיר את חיבוריו לגדולי החכמים באשכנז ובצרפת, ונתפלאו הכול על רוחב בינתו. אז החליט לחזור לבית אביו, בהיותו בטוח שאביו יתפייס בראותו את גודל חוכמתו.

בעת ההיא שב אדמו"ר הזקן ממאסרו בפטרבורג, ויצא שמע חוכמתו בכל העולם (ששאלוהו בפטרבורג חשבונות נפלאים, והשיב נכונה). החליט העילוי לסבב את דרכו כדי להיות אצל אדמו"ר נ"ע ולשמוע את חוות-דעתו על שני חיבוריו. כשהגיע לעירו של הרבי נכנס לבית-מדרשו, והיה זה בתחילת הלילה בעיצומו של החורף, ושני תנורים היו מוסקים בבית-המדרש לחממו. הוא דיבר אשכנזית רהוטה, ורק ר' מרדכי ליפלער שנזדמן לשם היה יכול לדבר עמו (כי הוא היה מתגורר בפטרבורג ומסחרו היה עם גדולי הסוחרים מאשכנז), ושמע ממנו שרצונו להיכנס אל אדמו"ר. מסר ר' מרדכי את בקשתו, והרבי ניאות לקבלו.

מיד בהיכנסו הניח לפני אדמו"ר את שני חיבוריו, וביקש לשמוע את חוות-דעתו. הרבי נטל את החיבור בחוכמת החשבון, החל לעיין בו דף אחר דף, בדף החמישי עצר ורשם משהו באחת השורות, ובשאר הדפים עלעל במהירות. כשסיים הראה לאותו חכם את הטעות שבדף החמישי, ואשר כל ההמשך מיוסד על אותה טעות.

נבהל העילוי מאוד, ותיכף הגיש לרבי את חיבורו השני בחוכמת הרפואה. עיין בו אדמו"ר מעט, ושאלו מהו האבר שאם נחתכנו תהיה הסכנה מועטה ביותר. השיב החכם: האצבע הקטנה שברגל. ביאר לו אדמו"ר את טעותו, היות ובאותה אצבע יש צומת גידים חיוניים שסכנתם מרובה מניתוח אבר גדול.

יצא החכם מבית אדמו"ר לבית-המדרש והלך בו אנה ואנה תפוס ברעיונותיו. שאלו ר' מרדכי ליעפלער מה לו, והלה השיבו ששום אדם לא יוכל להיות בעזרו, רק אדמו"ר הגדול. ואחר העמיקו במחשבותיו שעה ארוכה לקח אחד מחיבוריו וקרעו לשניים, מחציתו שרף בתנור האחד ומחציתו שרף בתנור השני. כעבור שעה נוספת עשה כן לחיבורו השני, ויהיו שניהם למאכולת אש.

בתוך כך שלח אדמו"ר לקרוא אותו אליו, ואמר לו שאם יישאר אצלו ילמד אתו. ניאות העילוי, והרבי למד עמו ביחידות במשך שנה תמימה. ואפילו את בנו, אדמו"ר האמצעי ר' דובער, לא הניח אדמו"ר להיות עמם בשעת הלימוד, הגם שהפציר באביו מאוד שיהיה גם הוא נוכח ומאזין ללימודם. רק זאת גילה לו אביו בסוד, שבחור זה הוא גלגולו של ר' אלעזר בן דורדייא, וכבר היה שלוש פעמים בעולם-הזה ובכל פעם הוא מתקלקל בסופו, אבל הפעם כשבא לידי לא ארפה ממנו. וזה לך האות, ששבעה שבועות תספור לך מהיום. וכך הווה, שבתום שבעת השבועות נפטר פתאום הבחור לחיי העולם-הבא.

אז למד אדמו"ר הזקן נ"ע עם בנו ר' דובער נ"ע את מאמרי הספר "דרך חיים" (שמובא בו פעמים רבות ענין ר' אלעזר בן דורדייא), ולבסוף סידרם אדמו"ר האמצעי וגם הדפיסם בחייו.

שביבים / שאול שיף

דוגמה מאלפת לחסד

חסד-על אנו מוצאים אצל רבי זיידל אפשטיין זצ"ל [שימש כמשגיח בישיבת 'תורה-אור' בירושלים [כפי שהעיד תלמידו בספר 'לעבדו בלבב שלם :'ימים ספורים לאחר שהגיע רבי זיידל אפשטיין ארצה, נכנס תלמידו לבקרו, הרב קיבל אותו במאור פנים, כדרכו והגיש לו שתייה, תוך כדי שהוא מתנצל: "מקווה אני שההכשר של השתייה טוב עבורך, עדיין אני חדש בארץ ישראל ועוד לא הספקתי להתעניין, מהו ההכשר שעליו סומכים כאן ." כעבור מספר רגעים נכנס לחדר יהודי נוסף, אשר אף הוא הגיע להקביל את פני הרב, גם הוא התקבל במאור פנים ונתכבד בשתייה .אולם הלה לא חשב להסתפק בביקור נימוסין בלבד, וכעבור רגעים אחדים פתח את פיו ואמר: "רבינו חדש בארצנו הקדושה ואולי איננו יודע, כיצד יש להפריש תרומות ומעשרות, האוכל להראות ולהסביר לרב כיצד מעשרים "? התלמיד, שהיה נוכח במקום נדהם מן ההעזה שהייתה לאותו יהודי וטרם הספיק להגיב, המשיך האורח ואמר: "ובכן, מציע אני לקרוא גם לרבנית, כדי שתהיה גם כן נוכחת ושתשמע את ההסבר ותראה, כיצד יש להפריש תרומה ומעשרות, וכדאי להאזין היטב לדברים שאומר ."הוא ביקש כוס יבשה והראה לרב ולרבנית את כל תהליך הפרשת תרומות ומעשרות בפרוטרוט, תוך כדי שהרב מתעניין בדבריו ושואל שאלות בכל שלב ושלב . תוך כדי ההסבר הניחה הרבנית את ידה על השולחן ונשענה עליו. מבלי להתבלבל פנה אליה האורח ואמר: "נא להוריד את היד מהשולחן, זה מפריע לי "! ולא זו בלבד, כשסיים את 'הסברו המלומד' פנה אל הרב ובירר" :האם כל שלבי התהליך הובנו כדבעי?" ורק כאשר היה משוכנע בכך, קם ועזב את הבית . כשיצא, אמר התלמיד לרב: "רבנו, בקושי רב הצלחתי להתאפק מלגעור באותו יהודי, להוכיח אותו על חוצפתו ולשלוח אותו מכאן. איפה כבוד התורה ? נענע רבי זיידל אפשטיין את ראשו בשלווה ואמר: "אינני מבין אותך, אתה רואה יהודי נהנה, מדוע זה מפריע לך "!?

פניו של רבנו שליט"א קרנו וזרחו ועיניו זלגו דמעות*

מעשים מופלאים בחשיבות אמירת מילה טובה לזולת והזהירות הנוראה מלפגוע ח"ו במילה שאינה ראויה

מספר הרב גדליה הוניגסברג שליט"א : מישהו הראה לי דבר מאוד יפה בספר שנקרא 'שמות בארץ' ובו דברים יפים מרבינו שליט"א. בתחילת הספר מביא המחבר סיפור מאוד מעניין ומכך התעוררנו למאמר הבא: ההכרזה של הרבנית ע"ה הוא כותב שם, ביום שישי אחד בשנה האחרונה של חיי הרבנית הצדקנית מרת בת שבע ע"ה, הוא ישב בחדרו של רבינו שליט"א וישבו שם גיסו של רבינו, מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א וחבורה שלמה של לומדים.לפתע נכנסה הרבנית ע"ה לחדר כשכוס קפה גדול בידה, הגישה לפני רבינו שליט"א והכריזה בקול: "מגיע לו, הוא היום עשה סיום על מסכת ביצה!"מספר אותו כותב שפניו של רבינו שליט"א קרנו וזרחו ועיניו זלגו דמעות. למדנו באותם רגעים נדירים שאין מישהו שאינו זקוק לחיזוק ועידוד, אף גדול הדור.

משלחת מה'בן איש חי' לבעל ה'לשם'

נזכרתי בעקבות כך בדבר יפה שהרבנית ע"ה סיפרה לי שפעם הגיעה משלחת רבנים לסבא שלה הגאון הקדוש בעל ה"לשם" זיע"א, אשר נשלחה אליו על-ידי ה'בן איש חי' הקדוש זיע"א, להביע בפניו את התועלת העצומה שיש לו מהספר החשוב "לשם שבו ואחלמה".סבה הקדוש בעל ה"לשם" מאוד התרגש ואמר: אם הייתם באים אלי כמה שנים קודם ואומרים לי כאלה מילות חיזוק מה'בן איש חי' הייתי מחבר עוד ספר בנושא הזה. אבל אני לתומי חשבתי שהספר שכבר הוצאתי אין דורש ולכן לא היה לי את הכוח ואת המרץ לעשות עוד כרך בסדרה הזאת. אם הייתי יודע כמה תועלת תהיה מהספר הזה, היה זה נותן לי כוח לחבר עוד כרך כזה, אבל כעת כבר מאוחר וזה כבר לא לכוחי. אמרה לי הרבנית ע"ה בהתרגשות: אפילו אדם כה גדול כמו בעל ה'לשם', כמה היה חשוב עבורו מילות חיזוק ועידוד.

"אני חייב לך את החיים שלי!"

כשמרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל עלה לארץ ישראל, דבר ראשון הוא הלך לבקר את רבה של ירושלים, הגאון רבי זליג ראובן בנגיס זצוק"ל, אשר הם למדו יחדיו בישיבת וולוז'ין אצל מרן הנצי"ב זיע"א.כשנכנס לחדרו אמר לו: "הרב בנגיס, אני חייב לכם את החיים שלי". הרב בנגיס לא הבין מה הוא רוצה ושאל מה עשה לו. אמר לו רבי איסר זלמן, כשבאתי לישיבה בוולוז'ין ההורים שלי היו עניים מרודים, באתי עם בגדים קרועים ובלויים. הישיבה הייתה מלאה בבחורים שכולם היו לבושים בבגדים נורמאליים ומאוד התביישתי, לא יכולתי לעמוד בשוני העצום ששרר ביני לבין כולם והחלטתי שכבר למחרת אני הולך מהישיבה וחוזר הביתה. באותו יום הנצי"ב נכנס לישיבה והחל להסתובב בין הבחורים. כשהגיע לשולחן שלי הוא שאל שאלה ועלה לי תירוץ לומר לו. הנצי"ב ניגש אלי ואמר: "אל תתבייש, תגיד לי את התירוץ שאתה רוצה לומר". אמרתי לו והוא אמר שזה פירוש מאוד יפה. שאל אותי הנצי"ב מה השם שלי ועניתי לו. למחרת בבוקר, כשכבר חשבתי ללכת מהישיבה, סיפר רבי איסר זלמן לרב בנגיס, ניגשת אלי ואמרת לי: אתה איסר זלמן? אמרתי, כן. אמרת: אתה יודע שראש הישיבה שאל שאלה ואתה ענית לו תשובה? שאלתי, מאיפה אתה יודע? אמרת לי: הנצי"ב ניגש לקבוצות של בחורים כמה פעמים ושאל את אותה שאלה ששאל אותך. כל פעם שאמרו לו תירוץ, אמר הנצי"ב: הגיע לכאן בחור חדש, קוראים לו איסר זלמן והוא אמר תירוץ מאוד טוב. אמר רבי איסר זלמן: אתה אמרת לי את זה בבוקר והוספת שאם ראש הישיבה אומר על תירוץ שהוא טוב סימן שזה משהו מיוחד. דע לך שאותם מילים שאמרת לי גרמו לי להפסיק להתבייש בבגדים שלי והחלטתי שאני נשאר כאן בישיבה ללמוד. בזכות כך התעליתי והגעתי

עד הלום. תדע שהכול בזכות המילים הטובות שאמרת לי! הרב בנגיס אפילו לא זכר את הדברים האלו, אך שוב אנו רואים איך אפשר בכמה מילים להצמיח גדול הדור!

גם אדם שאינך יכול לסבלו

רבנו שליט"א כותב בספרו 'ארחות יושר': "וכך ראינו כל גדולי ישראל האמיתיים שקיבלו כל אדם בסבר פנים יפות ובסבלנות (חוץ מפעמים מיוחדות שצריכים דווקא לגעור והכל לפי העניין). וזהו קידוש השם שזוכים על ידי זה לכל המעלות שאמרו חכמים וזוכה לרוח הקודש כמו שכתוב בע"ז כ' ע"ב, ענוה מביאה לידי רוח הקודש". הוסיף ואמר רבנו שליט"א, את דברי המשנה באבות: הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. מה הפירוש 'כל האדם'? גם אדם שאתה לא יכול לסבול אותו - תקבל אותו בסבר פנים יפות!

ידוע שאצל רבנו שליט"א ושאר גדולי ישראל, הם משתדלים תמיד לחפש לומר מילה טובה לשני.

בתקופות שרבנו שליט"א נסע למרחקים לשמש כסנדק בבריתות, אם היה מתוודע מי זה בעל הברית היה שואל אותו, "מי זה פלוני משפחה שלך?" הלה היה משיב נרגש: "כן, זה בן שלי!" המשיך רבנו שליט"א ואמר: "הו! הוא כותב לי מכתבים בלימוד, הוא כותב יפה כמו תלמיד חכם".תמיד מחפש רבנו שליט"א איך לומר מילה טובה!

מרנא החזו"א זיע"א כותב לשון ידועה בספרו 'אמונה וביטחון' פ"א, י"א: "יש איש מתאווה להיטיב לזולתו, היפגשו עם רעהו הוא לו לחדוות לב. מקבלו בסבר פנים יפות, חרד אולי לא קלע אל המטרה לפי רוח רעהו, אולי דיבר דבר שלא כהוגן. כי אין כאב לב אצלו ככאב של פגיעה בכבוד חבירו או שחיסר מרעהו חסר".

רבינו הגראי"ל שטינמן זצוק"ל ניסח את המצבה של רעייתו ע"ה וכתב: "חינכה בנות ישראל ליראת שמים, לא הלכה בגדולות, מקבלת כל אדם בסבר פנים יפות". קבלת כל אדם במאור פנים, זוהי מצבת זכה של הרבנית ע"ה.

[*הרב גדליה הוניגסברג שליט"א רב קהילת 'שונה הלכות' בני ברק / פורסם בשבועון "במה"]

סגולת אהבת הזולת

כפרית ראתה שלושה אנשים זקנים יושבים בשקט מחוץ לביתה במשך זמן רב. יצאה האישה החוצה אליהם והזמינה אותם לביתה לאכול משהו. הזקנים שאלו את האישה: "האם בעלך בבית? ענתה האישה: "לא" , הזקנים השיבו: "אז איננו יכולים להיכנס". בערב חזר הבעל הביתה ואשתו סיפרה לו על 3 הזקנים שמחוץ לביתם. ביקש הבעל מאשתו שתזמין אותם להיכנס ולסעוד את לבם , וכך עשתה. הזקנים ענו לה: "איננו יכולים להיכנס כולנו ביחד", ואז אחד הזקנים הסביר לה כאשר הוא מצביע על אחד מחבריו: "שמו הוא עושר, אם הוא ילך איתך, ביתך יתמלא בעושר לתמיד". לאחר מכן הוא הצביע על חברו השני והסביר: "שמו הוא הצלחה, אם הוא ילך איתך, אתם תצליחו בכל דבר שתתחילו לעשות." הזקן שדיבר הציג את עצמו בשם אהבה ואמר: "אם אני אלך איתך, ביתך יתמלא לתמיד באהבת הזולת. עכשיו תיכנסי הביתה ותחליטי עם בעלך מי מאיתנו תרצו שיכנס לביתכם?" האישה נכנסה הביתה וסיפרה לבעלה את מי מייצגים השלושה. אמר הבעל: "אם כך נזמין את עושר אלינו הביתה". סירבה האישה ואמרה: "מדוע שלא נזמין את הצלחה?" בתם שהקשיבה לשיחה והציעה: "האם לא יהיה עדיף להזמין את אהבת הזולת לביתנו? ואז הבית יתמלא באהבה לתמיד?" הבעל והאישה הסכימו לעצתה והאישה יצאה החוצה אל 3 הזקנים ושאלה: "מי מאיתכם הוא אהבת הזולת ? בבקשה היכנס לביתנו והיה האורח שלנו". "אהבת הזולת" נעמד והתחיל לצעוד לכיוון הבית, ומיד קמו 2 הזקנים האחרים והחלו לצעוד אחריו. אמרה להם הכפרית: "אמרתם שלא כולכם יכולים להיכנס ביחד, אני הזמנתי רק את אהבת הזולת להיכנס, מדוע שניכם נכנסים גם?" הזקנים ענו לה: "אם הייתם מזמינים את עושר או הצלחה, אז שני הזקנים האחרים היו נשארים בחוץ, אך מכיוון שהזמנתם את אהבת הזולת - לכל מקום שהוא הולך אנחנו הולכים אחריו!" בכל מקום שבו נמצאת אהבת הזולת - עושר והצלחה יהיו גם!

[אגדת עם הודית ...]

כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון

אחד מגדולי ליטא טען לפני הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע [שידע דעת רבנו כי האיש צריך להביא פרנסה לבני ביתו בדרך האמת והאמונה, ושיהיה קובע עתים לתורה בבוקר ובערב, והאישה תשב בביתה לחנך את ילדי' בדרך התורה והיראה] כי באמת הדרך הישר הוא שהאישה צריכה לעבוד להביא פרנסה לכל המשפחה, והאיש צריך לשבת וללמוד כל היום כולו. והוסיף ואמר כי יש לו ראי' מן התורה שכך צריך להיות, דהא כתיב 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו' והיינו הבן האיש צריך להשליך את כל כוחותיו בתוך הים של תורה 'וכל הבת תחיון' והאישה היא צריכה לילך לעבוד כדי להחיות את משפחתה ואת בעלה.

וכשמוע האדמו"ר את דבריו השיב לו מיניה וביה: אמת, אבל אתה יודע מי אמר כך? - כך טען פרעה הרשע!".

[תורת התמרים (עמ' קמה)]

והצאר חתם על שחרור לאלתר

התכנסות ראשי קהילת הורודוק הייתה סוערת. לא מכבר פרש השוחט המקומי מעבודתו, וראשי הקהילה נדרשו להחליט מי ימלא את מקומו. משרת השוחט נחשבה מכובדת ובעלת אחריות, וכל אחת ואחת מקבוצות התושבים בעיר הגישה מועמד מטעמה. בימים ההם החל להנהיג את חסידות קרלין רבי אהרון (השני). אלפי חסידים נהרו אליו מכל רחבי רוסיה. גם בקהילת הורודוק רבו הנמנים עם חסידיו, ובוועד הקהילה היה להם רוב. כל החלטה גורלית בעיר הובאה לפני האדמו"ר, ועל-פי הוראתו פעלו ראשי הקהילה החסידיים.

המועמד המועדף על רבים מאנשי הקהילה היה יהודי בעל יראת-שמים פחותה שרוח הקדמה נגעה בו. באותה אסֵפה הביעו נציגי החסידים התנגדות נחרצת למינוי האיש לשוחט. ידם הייתה

על העליונה, ותומכיו של אותו שוחט זעמו מאוד על ההחלטה.

רבי אהרון נהג לבקר במסעותיו במושבות חסידיו. בדיוק לאחר אותה פרשה בא לבקר בעיר הורודוק. קבלת פנים מפוארת נערכה לו, והשתתף בה קהל גדול ונכבד. בעיצומו של המעמד התפרץ אחד מתומכי השוחט שלא נבחר, והחל להטיח גידופים בחסידים וברבם. לאחר רגעי ההלם הראשונים התעשתו כמה צעירים, והתכוונו לתפוס את האיש ולגרשו בחרפה מהאולם. אולם אז התרומם הצדיק מקרלין, נעץ מבט חודר באברכים האלה ורמז להם לשוב למקומם. חלפו עשרים שנה. פרשת השוחט נשכחה כליל, ובני העיר שבו לחיות בשלום ובשלווה. אלא שאז התרגשה עליהם צרה חדשה. הרקע לכך היה ניסיון ההתקוממות של בני העם הפולני כנגד רוסיה. המורדים קבעו את המפקדה הראשית שלהם בעיר טורטוב, הסמוכה להורודוק. האזרחים הרוסים תושבי טורטוב ראו במורדים הפולנים אוייב, ומסרו לשלטונות מידע על המפקדה המחתרתית שבעירם.

לא עברו ימים רבים וכוח צבא נשלח לעיר והקיף את מטה המחתרת הפולנית. המורדים נתפסו ומנהיגם הושלך לכלא. עכשיו ביקשו הפולנים לנקום בתושבי טורטוב על הסגרת מפקדיהם. כוונתם הייתה לעלות על העיר בכוח גדול, אלא שגם השלטונות נערכו למתקפה: כוח צבא גדול בלם את המורדים, והם הוכו קשות ונפוצו לכל עבר. מעתה סבלו תושבי טורטוב מהצקות חוזרות ונשנות של הפולנים הממורמרים. לעיתים קרובות הוצתו בתים בעיר, והתושבים לא הצליחו לתפוס את המציתים. ההצתות כילו חלקים גדולים מהעיר, והיא התרוקנה ממרבית יושביה. אחד המבנים שנותרו שלמים היה בית-הכנסת הגדול שבטורטוב. היהודים שנותרו בעיר עברו להתגורר בקרבתו. ערב אחד נראו גיצי אש מחלונות בית-הכנסת. היהודים הבינו כי זה ניסיון הצתה וחשו לעבר בית-הכנסת. באותו רגע יצאו שני פולנים, אב ובנו, ממקום מסתור והחלו להימלט. מרדף קצר הביא לידי לכידת השניים. היהודים העבירו אותם לידי ראשי קהילת הורודוק, שהיו ידועים בקשריהם הטובים עם השלטונות, והללו מסרו את המציתים לידי הרוזן פריסטוב, שר המחוז. חקירת האב ובנו הובילה במהרה להודאה של השניים בכל ההצתות בעיר טורטוב. לזכותם טענו כי עשו זאת תמורת כסף ששילם להם ארגון של אזרחים פולנים. הפרשה הפכה את כלל האזרחים הפולנים לאויבי השלטון, והם חשו מצוקה רבה.כדי להציל את עורם יזמו הפולנים מהלך שהפך את הקערה על פיה. הם הצליחו לשכנע את שר המחוז כי זו עלילה שרקמו נגדם ראשי קהילת הורודוק. היהודים הם שהציתו את העיר טורטוב, טענו הפולנים, וכדי לנקות את עצמם טפלו עלילת שקר על האב ובנו היושבים בכלא. השר, שלא הצטיין באהבת ישראל, השתכנע בקלות, ולמרבה התדהמה ציווה להוציא את השניים מכלאם ובמקומם לאסור את ראשי קהילת הורודוק. זעזוע עצום פקד את היהודים. נשלחו משלחות נכבדות לדבר עם השר, אך הוא היה אטום משמוע. כל קשריהם ומעמדם הטוב של שתדלנים יהודים ידועים לא הועילו, ונראה היה כי אי-אפשר לעשות דבר. חלפו חודשיים מייסרים, אשר הדאיגו את כל יהודי רוסיה, ואת חסידי קרלין במיוחד. ופתאום, באותה מידה של הפתעה, נודעה הבשורה המרנינה: ראשי הקהל יצאו לחופשי. אט-אט התבהרה התמונה. התברר כי יהודי מנכבדי קהילת הורודוק, הבקי בשפה הרוסית, עשה צעד נועז וביקש להתקבל לריאיון אצל הצאר עצמו, אלכסנדר השני. הריאיון אושר, וכאשר עמד האיש לפני הצאר שטח את סיפור העלילה בלשון רהוטה ובשפה קולחת ומשכנעת, עד שהצאר השתכנע באמיתת דבריו. הוא נכנס בעובי הקורה, ובמהרה חתם על צו לשחרר לאלתר את נציגי היהודים. חסידי קרלין המאושרים מיהרו להריץ שליחים כדי לבשר את הבשורה לרבי אהרון. "יודעים אתם מי האיש?", אמר להם רבי אהרון, והזכיר את המקרה שאירע לפני עשרים שנה, כאשר מנע את החסידים מלפגוע באיש החצוף. את דבריו סיים באומרו: "הנה נוכחתם כי בזכות הבלגתכם אז, גלגלה ההשגחה עתה את ההצלה על-ידי אותו אדם עצמו". ■

סור מרע ועשה טוב

/ הרב שמעון ממן שליט"א

"אל תקרב הלום של נעלך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא" מבאר רבינו אור חיים הקדוש, שישנם כאן שני צוויים בדבר ה', שלא יקרב אל המקום, ושיחלוץ נעלו. וקשה למה לא הקדים תחילה לצוותו על שליפת נעלו, שאינה ראויה להיות במקום קדוש, ואח"כ יצווהו שלא יקרב לכאן? ומיישב רבינו בהקדים ידיעה חשובה, שבכל התורה כולה גילה ה' את דעתו ורצונו, שעיקר הקפדתו ורצונו הוא שבני אדם יזהרו לבל יעברו על רצונו בעשותם נגד דבר ה', כלומר שלא נזהרים בשמירת הלא תעשה. כי ע"י החטאים, מאבד האדם את הנפש הקדושה שלו. אבל עשיית מצוות עשה, נועדו בכדי להשיג את הטוב בעוה"ב. ולכן ראה ה' להקדים כאן "אל תקרב הלום" דהוא לא תעשה, שבזה צריך האדם זהירות יתירה. ואח"כ אמר "של נעלך מעל רגלך" שהוא עשה, לעשות בקום ועשה את רצון ה' להוציא את מנעליו מעל רגליו. ומשום כך כתוב "ושמרתם ועשיתם" הקדים שמירה לעשיה כי כל ל' שמירה היינו ממצוות לא תעשה, ועשיתם היינו מצוות עשה. וכן אמר דוד המלך בספר תהילים "סור מרע ועשה טוב" להורות לנו שבתחילת דרכו של האדם צריך לסור מן החטאים, ולאחר שניקה את עצמו מכל חטאים, יבוא אל המלך לקיים בקום ועשה את רצונו.

ונראה בביאור דבריו הקדושים, שבוודאי מעלת קיום מצות עשה יתירה היא משמירת מצות לא תעשה, ולכן אמרו רז"ל שבכוח מצות עשה לדחות מצוה לא תעשה. והטעם בזה שהנזהר לבל יחטא, לא עשה כאן מעשה בידיים אלא נמנע מלעשות רע, ונמצא שקיים את

רצון הבורא ית"ש בשב ואל תעשה. אבל המקיים מצוה עשה, גדלה מעלתו שהרי קיים את רצון ה' בקום ועשה. אמנם עניין הקדמת הלא תעשה לעשה, הוא בגלל שכדי לשמש לפני המלך צריך להתנקות וללבוש בגדים נאים ומכובדים. וכן הוא כשבא האדם לקיים את רצון ה' באיזה מצות עשה, צריך תחילה לנקות את עצמו מן החטא, כדי שמעשה המצווה תהיה רצויה בעיני ה', ולא יהיה בגדר "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי". זאת ועוד שע"י קיום מצוות עשה מוסיף האדם להתקדש, כשם שתקנו לנו חז"ל לומר בנוסח ברכת המצוות "אשר קדשנו במצוותיו וצונו" ולא שייך להתקדש אלא ע"י שהוא נקי מן החטא.

והנה אמרו בגמרא (קידושין לט:) כל העושה מצוה אחת מטיבין לו. שואלת הגמרא, משמע מזה הלשון שדווקא אם עשה מצוה בקום ועשה לכן מטיבין לו. אבל אם לא עשה שום מצות עשה, לא יזכה לשום טובה בעולם הבא, הגם שנזהר ולא עבר על שום מצוות לא תעשה. וע"ז הגמרא שאלה מהברייתא שכתוב בה ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה? ותירצה שהברייתא הזאת מדברת באופן שנזדמנה עבירה לפניו ולא עשה אותה. כלומר, שאם נזדמן לו לאדם ניסיון לעשות איזה עבירה, וכבש את יצרו ולא עשה אותה לכבוד השי"ת, יקבל שכר כאילו עשה מצות עשה שהיא בקום ועשה. וההסבר לזה הוא, כי כמו שלפני עשיית מצות עשה יש לאדם ניסיון אם לעשות את המצווה בזמן ובשלימות הראויה, כמו כן יש לו ניסיון לעבור על דבר ה' כשמזדמן לפניו דבר עבירה. ושכר מצוה הוא על מה שכבש את יצרו לעשות את רצון ה', או מאידך לא לעשות דבר הנוגד את רצון ה'.

הצדיק רבי שלמה בן תמצות זי"ע

רבי שלמה בן תמצות ממראקש זצ"ל חי בזמנו של רבי יצחק דילויה זצ"ל. הוא נרצח על ידי ערבי שסחר אתו. באחד הימים הזמינו הערבי למכור לו סחורה בכמות גדולה. לשם כך לקח הרב עמו סכום כסף גדול. הערבי ארב לו בבית, שדד את כספו ורצח אותו באכזריות. ביתר אותו לארבעה חלקים וקבר אותו בארבע פינות הבית. כדי להעלים את הפרשה ואת הרב יחדיו.

אשת הרב בן תמצות ראתה שבעלה בושש לבוא והחלה לדאוג. עם שחר הלכה לבית הערבי לבקש היכן בעלה. הערבי השיב לה שהרב היה אתמול אצלו לזמן קצר והלך לו לדרכו. האישה חיפשה בכל העיר מראקש ולא מצאה את בעלה. בערב חזרה לביתה לישון. בלילה בא אליה הרב בחלום וסיפר לה בדיוק נמרץ את כל שקרה אותו אצל הערבי. והודיעה היכן נמצאים ארבעת חלקי גופו. עוד סיפר לה כי מן השמים גזרו עליו כך, מפני שנשמתו היא ניצוץ מעשרה הרוגי מלכות וזה היה התיקון לנשמתו. הבוקר האיר והאישה הלכה להתלונן אצל שר העיר מראקש. וסיפרה לו את כל העניין. השר שלח אחר הערבי. הערבי הכחיש את הכול ואמר שאינו יודע. האישה ביקשה לערוך חיפוש בביתו של הערבי. האישה ושליחי השר הלכו לבית הערבי ומיד בכניסתה זעקה האישה: רבי שלמה אייכה? נעשה נס והתגלה להם המקומות החפורים ובהם גילו את חלקי הגופה. רבי שלמה בן תמצות נקבר בבית העלמין במראקש בכבוד גדול.

מקום קברו בבית העלמין במראקש הפך לתלפיות לכל מר נפש . היו מביאים חולים ויושבים בחדר הקבורה שלו ואף לנים שם עם החולה עד שיוצאים משם בריאים.

זכותו תגן בעדינו אמן ואמן.

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net